

Případové studie

Podle Ferjenčíka /2000/ jde o neexperimentální plán výzkumu. Kasuistiky /case studies/ se zabývají jednou osobou / velikost vzorku $N = 1$ /. Jde o intenzivní a obvykle dlouhodobější výzkum jedné vybrané osoby.

Kasuistika „má vést k porozumění vnitřní a často neopakovatelné dynamice vývoje jedince, vývoji a průběhu jeho onemocnění, léčby, vývoje jeho interakce s prostředím apod.

Data o tomto vývoji získává výzkumník bezprostředně /přímým kontaktem, rozhovory se zkoumanými osobami atd./, ale i zprostředkovaně: rozhovorem a studiem dokumentů, rozhovory s osobami, které jsou nebo byly v přímém kontaktu s „terčovou“ osobou.. Svým charakterem /minimální kontrola většiny vnějších proměnných/ neumožňuje formulovat spolehlivé závěry v příčinných souvislostech.“

Slabinou je problém zevšeobecnování výsledků na širší rámec populace.

Baštecká a Goleman /2001/ uvádějí, že Kasuistika /z latinského casus = případ/, je

„popis konkrétního případu určitého onemocnění, které má často zajímavý a poučný charakter“. Většinou zachovává následující osnovu:

- Popis člověka s danou nemocí, vývoj nemoci, popis pacientovy situace, včetně situace rodinné, popis současné léčby.
- Jak to vidí a vnímá pacient, jeho výpověď o sobě a dalším životě.
- Formulace otázek pro odborníka nebo odborníky na daný problém. Následuje výkladová část textu.
- Otázky a závěrečná diskuse všech zúčastněných – pacienta, člena rodiny, ošetřujícího lékaře, přizvaného odborníka.

Součástí kasuistiky je anamnéza / z řeckého anamnesis – rozpomínání/.

Medicínská anamnéza je zaměřena především na patologické projevy a vývoj. Zjišťuje prodělané nemoci v širokém příbuzenstvu i u klienta /pacienta/ samotného.

Psychologická anamnéza exploruje /zkoumá, popisuje/ vývoj osobnosti jako celku a zaměřuje se na všechny okolnosti, které vývoj osobnosti mohly ovlivňovat.

Jak uvádí Svoboda a kol. /2001/, je možno rozlišit autoanamnézu /subjektivní anamnéza – zdrojem informací je jedinec sám/, heteroanamnézu /což je objektivní anamnéza – informace podávají jiné lidé, většinou rodiče, příbuzní, učitelé, vychovatelé, vychází se i z různých záznamů a zpráv/.

V anamnéze se vyskytují jednak objektivní, tzv. tvrdá data /věk, počet absolvovaných tříd, rodinný stav, povolání/, jednak data subjektivní – měkká - /výroky klienta vyplývající z jeho vlastních přesvědčení o různých událostech a prožitcích/.

Psychologická anamnéza se zaměřuje /u dětí/ především na tyto okruhy:

1. rodinně anamnestické údaje - pokrevní příbuzní z obou stran - rodiče, prarodiče, sourozenci, jejich choroby a problémy
2. nukleární rodina – vlastní /primární/ rodina, úplnost nebo neúplnost , vztahy v ní, emoční klima, výchovné metody, odměny a tresty, ekonomické poměry, bydlení
3. sourozenci – počet, pořadí mezi nimi, vztahy, rozdíly, ve školním i prostředí
4. prenatální období až porod – chtěné nebo nechtěné těhotenství, problémy atd.
5. raný vývoj – novorozenec, kojenec – psychomotorické charakteristiky, kojení, vývoj hygienických a stravovacích návyků
6. další vývoj a jeho charakteristiky
7. navštěvované školy
8. somatické zdraví - onemocnění, hospitalizace, operace
9. emocionální vývoj – míra citových podnětů v dětství, projevy emocí, vzrušivost
vývoj postojů k hodnotám – hierarchie hodnot, jejich formování, záliby
10. vývoj sociálních vztahů – ke spolužákům, autoritám, k příslušníkům rodiny
11. návyky – žádoucí i nežádoucí, jídlo, spánek, hra
12. zájmy, aktivity – trávení volného času, zájmy
13. výchovné potíže, poruchy
14. vývoj abnormálních, hraničních a patických jevů – počátky a průběh abnormních projevů
U adolescentů anamnézu doplňujeme o:
15. pracovní vývoj – volba povolání a její motivační faktory /kdo volbu ovlivnil, spokojenost se zvolenou profesí, profesionální plány apod./
16. eroticko-sexuální vývoj – zdroje informací o této oblasti, první zkušenosti, kontakty
s druhým pohlavím, požadavky na životního partnera aj.

LITERATURA:

Ferjenčík, J.: Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Praha, Portál 2000.

Baštecká, B, Goldman, P.: Základy klinické psychologie. Praha, Portál 2001.

Svoboda, M., (ed.) , Krejčířová, D, Vágnerová, M.: Psychodiagnostika dětí a dospívajících. Praha, Portál 2001.